

Competentieprofiel Centrale zorgcoördinator

Over de taken, kennis,
vaardigheden en houding van
de centrale zorgcoördinator

april 2023 **Versie 1.0**

Centrale zorgcoördinator

staat de betrokkenen bij in het proces naar passende zorg en ondersteuning, coördineert de activiteiten en bewaakt de uitvoering ervan.

Aanleiding

Het aantal mensen in Nederland dat te maken krijgt met overgewicht of obesitas groeit nog steeds. Dat heeft gevolgen voor hun lichamelijke en mentale gezondheid en hun psychosociaal functioneren. De oorzaak van overgewicht is multifactorieel en ontstaat door een wisselwerking tussen biologische, psychologische en omgevingsfactoren. Welke factoren precies van invloed zijn en in welke mate, verschilt van mens tot mens. Het is belangrijk dat er passende zorg en ondersteuning aangeboden wordt. Tot nu toe lag de nadruk bij zorg en ondersteuning meestal op leefstijl (voeding, beweging, slapen) en nog onvoldoende op andere factoren die tot overgewicht en bijbehorende gezondheidsrisico's leiden. In plaats daarvan zou de focus moeten liggen op een brede aanpak op maat in een sluitend netwerk van zorg- en hulpverleners en betrokken mensen uit hun omgeving.

Het doel van de netwerkaanpak is om op lokaal of regionaal niveau passende zorg en ondersteuning te organiseren voor volwassenen met overgewicht en obesitas. Het bieden van passende zorg en ondersteuning begint met inzicht in de medische oorzaken en gevolgen van het overgewicht, de persoonlijke omstandigheden, de directe omgeving van de persoon, de leefstijl en de motivatie. Deze brede benadering vraagt aanvullende kennis en vaardigheden en een andere houding van professionals. Zij staan naast de persoon met overgewicht, laten het probleem bij hem en bepalen samen met hem wat nodig is en wie daar verder bij betrokken zijn. Een belangrijke spil in de aanpak is een professional die de rol van centrale zorgcoördinator (CZC) kan vervullen. De CZC staat de betrokkenen bij in het proces naar passende zorg en ondersteuning door de persoonlijke omstandigheden in kaart brengen, de samenhang te bespreken, samen een plan maken en de activiteiten te coördineren en te bewaken.

Rol van de centrale zorgcoördinator

De rol van CZC kan worden belegd bij verschillende functies en kan lokaal een andere naam hebben. Gedurende het begeleidingsproces kan de rol van CZC belegd worden bij een andere professional. Hiervoor kan om verschillende redenen gekozen worden, bijvoorbeeld omdat er al een professional betrokken is die een coördinerende rol heeft vanuit een andere hulpvraag of omdat de inhoud van de hulpvraag daartoe leidt. De kerntaken, benodigde kennis en vaardigheden en houding van de CZC zijn specifiek beschreven voor de professional in deze rol.

Afbakening van de rol

Om duidelijkheid te krijgen in de grenzen van de rol van CZC zijn, is het belangrijk om de rol af te bakenen en aan te geven wat de functionaliteit van deze rol niet is.

- CZC is geen functie maar een rol die vervuld wordt door een professional in het netwerk. Bij het bepalen wie de rol zal invullen gaat het om de functionaliteit ervan ten behoeve van de persoon met overgewicht. Professionals vervullen de rol van CZC naast hun huidige beroep. Hierin is het belangrijk dat de professional in staat is om te kunnen switchen tussen verschillende manieren van denken en handelen en dat beide rollen elkaar niet beconcurreren. De CZC voert dus in deze rol zelf niet de zorg en ondersteuning uit.
- De CZC is geen projectleider of netwerkleider. De CZC voert (zorg)coördinatie uit van individuele casussen en is de spin in het web in het bestaande netwerk van professionals. De opbouw van dit netwerk is geen taak van de CZC, dit is wel een taak van een lokale projectleider of netwerkleider(s).
- De mate van begeleiding en coördinatie vanuit de CZC is afhankelijk van de individuele casus. Het uitgangspunt is dat de persoon met overgewicht eigenaar is van het plan waarin de CZC een procesbegeleidende rol inneemt. Voor personen met overgewicht die het niet lukt om het plan tot uitvoer te brengen en regie te nemen en die geen naasten hebben die dit kunnen doen, kan de CZC een meer ondersteunende rol innemen.

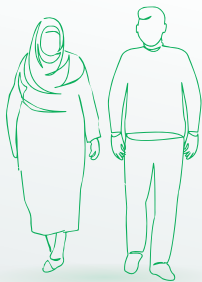

Competenties

Taken

Gerelateerd aan de individuele begeleiding binnen de netwerkaanpak

- Informeren van de persoon en eventuele betrokkenen uit eigen omgeving over het proces en de rol van de CZC daarin.
- Het stimuleren van de betrokkenheid van mensen uit de omgeving van de persoon (indien mogelijk).
- Het doen of initiëren van onderzoek naar de onderliggende factoren van het overgewicht;
 - Het uitzetten¹ van het onderzoek naar de gewichtsgelateerde gezondheidsrisico's, mogelijke medische oorzaken en signaleren van medische factoren die het overgewicht in stand houden.
 - Het in kaart brengen van de persoonlijke omstandigheden.
 - Het uitzetten van aanvullende onderzoeken (zo nodig).
- Het bespreken van de samenhang tussen het overgewicht, de gezondheidsrisico's die daarbij komen kijken en de omstandigheden die het overgewicht veroorzaken en in stand houden;
- Het verhelderen van de hulpvraag.
- Het betrekken van andere, al bij de persoon betrokken professionals indien nodig.
- Het begeleiden in het opstellen van een plan van aanpak aan de hand van de hulpvraag, passend bij de urgentie, mogelijkheden, wensen en behoeften.
- Het toeleiden naar andere professionals en interventies (als dat is afgesproken in het plan van aanpak).
- Het stimuleren en motiveren van de persoon in het nemen van de stappen conform de afspraken in het plan van aanpak (indien nodig).
- Het monitoren van de voortgang in uitvoering van plan van aanpak (indien nodig);
- Het initiëren van een overleg indien het plan bijgesteld moet worden.
- Toezien op het verduurzamen van de bereikte resultaten.

Gerelateerd aan de rol in het netwerk

- Het signaleren en adresseren van verbeterpunten in het functioneren van het netwerk, ontbrekend aanbod en de kwaliteit van het aanbod.

¹ De CZC doet het lichamelijk onderzoek en een medische uitvraag, mits hij daartoe geschoold is. Is dat niet het geval dan is de huisarts of praktijkondersteuner daarvoor de meest aangewezen professional.

Competenties

Kennis

Gerelateerd aan de individuele begeleiding binnen de netwerkaanpak

- Kennis hebben van de visie van de netwerkaanpak en weten hoe deze in het handelen toegepast kan worden.
- Kennis hebben van de factoren die kunnen bijdragen aan het ontstaan en in stand houden van overgewicht op gebied van persoonskenmerken, lichamelijke gezondheid, mentale gezondheid, psychosociaal welzijn, sociaal-economisch welzijn, gezondheidsvaardigheden en de directe omgeving.
- Op de hoogte zijn van nieuwe en actuele ontwikkelingen in de landelijke aanpak van overgewicht en obesitas bij volwassenen.
- Kennis hebben van de directe omgeving van de persoon en weten hoe deze op een constructieve manier de persoon met overgewicht kan bijstaan in het proces.
- Kennis hebben van stigma en de mogelijke effecten ervan.
- Kennis hebben van het verband tussen laaggeletterdheid en gezondheidsvaardigheden.

Gerelateerd aan de rol in het netwerk

- Kennis hebben over de gemaakte afspraken over inrichting van en samenwerking binnen de lokale netwerkaanpak en nieuwe ontwikkelingen daarin. Denk hierbij aan afspraken over het uitwisselen van vertrouwelijke informatie, het gezamenlijk bespreken van casuïstiek, de manier waarop een casus overgedragen wordt aan de reguliere zorg bij afronding begeleiding door CZC.
- Kennis hebben van het werkveld en weten wat de verschillende professionals kunnen betekenen in de afstemming van en begeleiding bij de zorg en ondersteuning voor volwassenen met overgewicht.
- Beschikken over kennis van het zorg en ondersteuningsaanbod in de wijk of regio, zowel via reguliere consulten als via eHealth-mogelijkheden (betrouwbare informatiewebsites, gezondheidsapps en zelfhulpmodules).

Competenties

Vaardigheden

Gerelateerd aan de individuele begeleiding binnen de netwerkaanpak

- In staat om vaktaal van professionals begrijpelijk uit te leggen op verschillende niveaus: dat van de persoon, van zijn betrokkenen en van andere professionals.
- In staat om passende gespreks- en motiveringstechnieken toe te passen.
- In staat om in te schatten in hoeverre de persoon met overgewicht zelfredzaam is, wat de mogelijkheden zijn tot samenredzaamheid en wat er voor nodig is om zelf- of samenredzaamheid te vergroten.
- In staat om de samenhang tussen de bevindingen uit stap 'vaststellen wat speelt' te zien en te bespreken met de persoon met overgewicht en eventuele betrokkenen uit de eigen omgeving.
- In staat om de persoon met overgewicht te ondersteunen bij het helder krijgen van zijn hulpvraag en mogelijke oplossingsrichtingen.
- In staat om de coördinatie tijdig over te dragen als dat de hulpvraag van de persoon met overgewicht daartoe aanleiding geeft.
- In staat om de persoon met overgewicht te ondersteunen bij het aanbrengen van prioritering in de volgorde waarin problemen zullen worden aangepakt in het begeleidingstraject.
- In staat om de juiste benodigde expertise te bepalen, aansluitend bij de casus en de hulpvraag.
- In staat om terug te treden zonder de kans op terugval te vergroten.
- In staat met persoon met overgewicht heldere, begrijpelijke afspraken te maken over te nemen stappen bij (dreigende) terugval.

Gerelateerd aan de rol in het netwerk

- In staat om de rol van 'spin in het web' te vervullen tussen verschillende betrokken professionals.

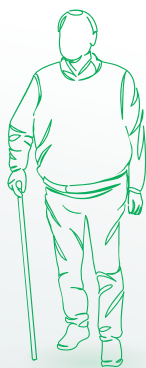

Competenties

Houding

Gerelateerd aan de individuele begeleiding binnen de netwerkaanpak

- Gericht op het bieden van procesbegeleiding en te werken vanuit een brede, domeinoverstijgende blik.
- Gericht op het bieden van maatwerk in de begeleiding, met begrip voor de benodigde snelheid en intensiteit van het proces bij een individuele casus.
- Een open, niet-veroordelende, steunende en stimulerende houding hebben waarbij wordt aangesloten bij het referentiekader van de persoon en zijn betrokkenen.
- Vertrouwen op de mogelijkheden en veerkracht van de persoon en zijn betrokkenen.
- Bewustzijn van eigen mogelijk aanwezige stigmatiserende vooroordelen over overgewicht en mogelijke effecten daarvan in de begeleiding.
- Bewustzijn van het belang van sensitief taalgebruik bij het bespreekbaar maken van overgewicht.
- Het hebben van een steunende en stimulerende houding waarin de persoon met overgewicht samen met betrokkenen de touwtjes in handen blijft houden en vrij is om te bepalen welke veranderingen hij op welke manier maakt.
- Het centraal laten staan van de persoon met overgewicht samen met de betrokkenen zonder regie over te nemen.

Gerelateerd aan de rol in het netwerk

- Een verbindende houding in de samenwerking met andere professionals binnen het netwerk.
- Vertrouwen op de kennis, kunde en bijdragen van andere professionals, passend bij hun functie en bevoegdheden.

Meer informatie over de netwerkaanpak:

www.aanpakovergewicht.nl

